

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Posted on December 4, 2018 by Keghart

Category: [Opinions](#)

«ԱԼԱՆՊԱԿԱՆ»Ի ԵՆ «ԱԼԱՆՊԱՅԵՆ»Ի ԱՐԱՆՔԵՆ

Պարոյր Յ. Աղապաշեան, ՊԵՂՐՈՒԹ, 15 Հոկտեմբեր 2018

Հայաստանցիք եւ մասնաւորաբար Հայաստանի քաղաքական շրջանակներ, երբ կը խօսին Ազգային կուսակցութիւններու մասին, զանոնք կ’անուանեն «ալանդական»:

Այս մասին երկիցս արտայայտուած եմ մամուլով՝ «Ալանդական»ութիւնը ուրկէ՞ կը սկսի ու... կը վերջանայ» եւ «Հայկական կուսակցութիւնները ընելիք ունի՞ ն...» (Տեսնել՝ «Դիտարկումներ եւ դատումներ» հատորս, ՊԵՂՐՈՒԹ - 2016), ուր անդրադարձած եմ «ալանդական» յորջորջումի անընդունելիութեան, ապա, ընդունելով հանդերձ կուսակցութեանց բերած դերին ու վաստակին օգտակարութիւնները, հարցադրած եմ որ անոնք կրնա՞ն շարունակել իրենց երթը նոյն պատասխանատուութեամբ ու նոյն արդիւնաւետութեամբ:

«ԱԼԱՆՊԱԿԱՆ»Ի ԵՆ «ԱԼԱՆՊԱՅԵՆ»Ի ԱՐԱՆՔԵՆ

Պարոյր Յ. Աղապաշեան, ՊԵՂՐՈՒԹ, 15 Հոկտեմբեր 2018

Հայաստանցիք եւ մասնաւորաբար Հայաստանի քաղաքական շրջանակներ, երբ կը խօսին Ազգային կուսակցութիւններու մասին, զանոնք կ’անուանեն «ալանդական»:

Այս մասին երկիցս արտայայտուած եմ մամուլով՝ «Ալանդական»ութիւնը ուրկէ՞ կը սկսի ու... կը վերջանայ» եւ «Հայկական կուսակցութիւնները ընելիք ունի՞ ն...» (Տեսնել՝ «Դիտարկումներ եւ դատումներ» հատորս, ՊԵՂՐՈՒԹ - 2016), ուր անդրադարձած եմ «ալանդական» յորջորջումի անընդունելիութեան, ապա, ընդունելով հանդերձ կուսակցութեանց բերած դերին ու վաստակին օգտակարութիւնները, հարցադրած եմ որ անոնք կրնա՞ն շարունակել իրենց երթը նոյն պատասխանատուութեամբ ու նոյն արդիւնաւետութեամբ:

Այսօր, այս հրատապ հարցը դարձեալ օրակարգի վրայ է (եթէ չէ՛, պէտք է դրուի), որովհետեւ այլընտրանք չկայ, եթէ կուսակցութիւնները պիտի մսան պատնէշի վրայ, վերանորոգուած ու թարմացած սլացքներով:

Եթէ ազգային կուսակցութիւնները կը նկատուին... «ալանդական», բառացի իմաստով կը նշանակէ թէ անոնք, իրօք, ալանդական են, իրենց գործելաձեւերով, մտածողութեամբ, դերակատարութեամբ եւ յարաբերութիւններով.

Այլ խօսքով, անոնց մօտ կը պակսի.

- Այժմեականութիւնը
- Նորարարութիւնը
- Չգաստութիւնը
- Իրատեսութիւնը
- Արդիականութիւնը

Սակայն, ինչո՞ւ և զարմանալ, երբ աշխարհը փոխուած է, մտայնութիւնները՝ առաւել, մօտեցումները՝ նոյնպէս, իսկ ընկալումները՝ հարցերը դիտելու ու լուծելու, քննելու ու դատելու, նոր առանցքներու ու հայեցակէտերու վրայ կը գտնուին:

Ասոնց դիմաց, հայ ազգային կուսակցութիւնները կը ծածանին հոս ու հոն, կը խարխափին հակոտնեայ բեւեռներու վրայ, կը դեգերին տարբեր լարերու վրայ, կը դիմագրաւեն «ըլլալու եւ չըլլալու» վտանգներ:

Դժբախտաբար, այս մակընթացութիւնները կը շարունակուին բազմաթիւ ոլորտներէ ներս, բայց, կացութենէն ոչինչ կը փոխուի, ընդհակառակը, վիհերը աւելի կը խորանան, աղետները աւելի կը սաստկանան, ամլացումները աւելի կը շեշտուին:

Հայաստանի անկախութիւնը այս «բաց»երը աւելի զգալի դարձուց, որովհետեւ ազգային կուսակցութիւնները, ամէն մէկը, իրեն յատուկ ոճով եւ «յաղթանակ»ով ուզեց զայն բացատրել, անշուշտ, հաւատալով իր ուզած անկախութեան տարբերակին, որ (իբր թէ) կը ձեւաւորուի Հայաստանի մէջ:

Մինչդէռ, իրականութեան մէջ, Հայաստանի մէջ կազմաւորուող կուսակցութիւնները, փոքր, միջին ու մեծ տարողութիւններով, բոլորովին այլ սկզբունքներով ու տեսլականներով կը գործէին, ուր չկար «աւանդական» հասկացողութիւնը կամ մտածողութիւնը կուսակցութեանց հորիզոնին մէջ:

Աւելի ճիշդ, հայրենի քաղաքական կազմակերպութիւնները, կամովին թէ ոչ, գիտակցաբար թէ ոչ, երբեք չեն հաւատացած որ սփիւռքահայ «աւանդական»ները կրնան գործնապէս նպաստել Հայաստանի անկախութեան կամ սատարել անոր ամրացումին:

Բացատրութիւնը այս իրողական վարկածին այն է, որ հայրենի *քաղաքականացած միտքը*, հիմնովին հեռու է սփիւռքահայ քաղաքական միտքէն, հոգ չէ թէ երկու կողմերն ալ կը ձգտին անկախութեան պահպանումին եւ անոր անվտանգութեան ապահովման:

Խօսքը երբեք չի վերաբերիր *հայրենասիրութեան* ու *հայաստանասիրութեան*, որոնց նկատմամբ վերաբերմունքը, այլեւս չի կրնար ընթանալ լոկ զգացական զեղումներով, բացականչութիւններով եւ արտայայտութիւններով, այլ՝ *հայրենատիրութեան* ու *հայրենապահպանութեան* շօշափելի դրսեւորումներով:

Իսկ հասնելու համար այդ բաղձալիության բարձրագույն աստիճանին, սփիւռքահայ ազգային կուսակցությունները չեն կրնար իրենց գոյությունը արդարացնել հայրենի քաղաքական դաշտին մեջ, թերեւս, հետեւեալ պատճառներով.

ա. Սփիւռքի փորձառությունը, որքան ալ օգտակար ու շինիչ, չի կրնար, *ուղղակի համեմատութեամբ*, յամենալ Հայաստանի քաղաքական պարունակին մեջ (ալ ո՛ր մնաց պետական վարչամեքենայէն ներս):

բ. «Դրսեկ»ի ու «բնիկ»ի մտայնությունը «աղբար»ական տրամաբանութեամբ), ինչ որ տեղ տակաւին առկայ է հասարակութեան խելքին եւ ուղեղին մեջ, մեխի ուժգնութեամբ ազդեցութիւն ձգելով «կարծրամետ»ներուն վրայ:

գ. Սփիւռքէն եկած իշխանատենչութեան ախորժակները զսպելու յաւակնություններ, որոնց տխուր օրինակները, անցնող աւելի քան քսան տարիներուն դարձան բացայայտ:

Որոշապէ՛ս, ասոնցմով պետք է բացատրել Հայաստան կայք հաստատող սփիւռքահայ կուսակցություններու, մեղմ ըսած, անշքացումը կամ թուլացումը, հոգ չէ թէ եղան պարագաներ, երբ ոմանք հասան որոշակի (°) դիրքերու, բայց, հաշուենկատ տնօրինումներով: (Այս մասին ալ կ'արժէ խորհրդածել):

Ինչո՞ւ այս մատնանշումները.

Պարզապէս ցոյց տալու համար, որ «աւանդական» հասկացողությունը, իր կուսակցական-քաղաքական իմաստներով, ոչ միայն սկսած է հող շահիլ, այլեւ՝ հաստատուիլ ու տեղաւորուիլ մարդոց միտքին մեջ, թէ Սփիւռքի ազգային կուսակցությունները գունաթափուած կամ տերեւաթափուած են:

Լիբանանի մեջ, ամենէն ցայտուն օրինակը, խորհրդարանական ընտրություններու արդիւնքներն են, ուր դասականացած (իմա՝ աւանդականացած) կուսակցություններէն երկուքը ծանր պարտութիւն կրեցին, մինչ երրորդը՝ հազիւ յաջողութիւն արձանագրեց:

Ուրե՞մն, լիբանանեան բազմամեայ խորհրդարանի մեջ, կուսակցական թեկնածուները, այսօր, իրենց տեղերը սկսած են... «գիջիլ» ոչ կուսակցականներու, չեզոքներու կամ անկախներու:

Լա՛ւ, եթէ հայաստանցիք ազգային կուսակցությունները կը դասեն «աւանդական»ութեան շարքին, որուն համաձայն չենք գտնուած եւ դեմ արտայայտուած ենք այդ «անճիշդ» որակումին, հիմա, մտահոգուելու պատճառներ չունի՞ն այսօրուան պատկան ղեկավարները (գէթ վաղուան հաշուոյն):

Որեւէ կուսակցութեան մը ուժականությունը, հզօրութիւնն ու գրաւչութիւնը կը կայանայ իր *երիտասարդութեան* մեջ, առանց որուն *չկայ, չի կրնար ըլլալ* ապագայութիւն ու հերթափոխութիւն:

Կա՞ն այս լաւատեսությունները եւ յուսադրելիությունները, քիչ մը ամեն տեղ ու կողմ:

Ամեն ոք կամ շրջանակ, իր չորսդին պետք է նայի եւ, ըստ այնմ, խորաչափե անոր արժեւորութիւնը եւ արժանելիութիւնը:

Չխուսափիլ իրականութիւնը տեսնելէ՝ իր սեւով ու սպիտակով:

Չծեւացնել հակոկորութիւն՝ արձանագրուած խախտումներու նկատմամբ:

Չյոխորտալ այս կամ այն պատահական (նոյնիսկ յիշատակելի) յաջողութիւններով:

Գիտենք, շատեր կրնան առարկել, որ «ամեն ինչ լաւ է», «եղածները անցողակի են», «մենք միւսներէն աւելի լաւ ենք», «մենք մեր ուխտին հաւատարիմ ենք», եւայլն, բայց, ատոնք որո՞ւն կը գոհացնեն, զո՞վ կը համոզեն, երբ «աւանդական»ութիւնը կը խարազանէ բոլորը, զգացնել տալով, որ այս ընթացքով կարելի չէ գնացք վարել, ոչ ալ ճամբորդ փոխադրել...:

Լիբանանեան քաղաքական բառարանին մէջ եւս, գոյութիւն ունի «աւանդական» հասկացողութիւնը, երբ կը յիշենք անոր քաղաքական կեանքին մէջ, բարձրունքներ ու նուաճումներ արձանագրած կուսակցութիւնները. խորհրդարանական ընտրութիւններու, կառավարական նշանակումներու ու քաղաքապետական մրցակցութիւններու առիթով:

Այժմ, կը տեսնենք թէ անոնցմէ շատեր, որոնք փառքի ու համբաւի, ժողովրդականութեան ու համիշխանութեան օրեր ապրած էին, ոչ միայն նոյն դիրքերուն վրայ չեն, այլեւ՝ նօսրացած, փոքրացած ու դալկացած վիճակի մէջ են:

Մէջտեղ եկած են նոր ուժեր, նոր կազմակերպութիւններ, ձեւաւորուած են նոր արժէքներ, նոր ցանցեր, որոնք հեռու են «աւանդական»ութենէն, «աւանդական մտածողութենէն «աւանդական» եղանակաւորումէն:

Ո՞վ պիտի փափաքէր մնալ «աւանդական»ութեան շղարշին տակ:

Ո՞վ պիտի փափաքէր գործել «աւանդական»ութեան սովորամոլութեամբ:

Ո՞վ պիտի փափաքէր հաշտուիլ «աւանդական»ութեան գործելածելին հետ:

Ո՞վ պիտի փափաքէր իր քաղաքականութիւնը պահել «աւանդական»ութեան շուքին տակ:

Ո՞վ պիտի փափաքէր «աւանդական»ութեամբ հասնիլ իր նպատակներուն:

«Աւանդական»ութիւնը, քաղաքական իմաստով, ԹՈՅՆ է, որմէ խուսափելու ամենէն *սպաւհով* միջոցը, անկէ ձերբազատուիլն է, իսկ ինչպէ՞ս, պարզապէս դուրս գալով *սարդոստային* հանգոյցներէն, այսինքն՝

- Լճացում
- Պատեհապաշտություն
- Միջակություն
- Բռնագրություն
- Փտածություն

Վերջին հաշուով, եթե, հայաստանցիներու «աւանդական»ութիւնը խրտչեցնող ու վրդովեցնող է (*իրաւամբ*), ապա, ինչո՞ւ մնալ «աւանդական»ութեան կաճաններուն մէջ, մաշելով ու մաշեցնելով, հալելով ու հալեցնելով:

Չէ՞ որ կան ատոնցմէ դուրս գալու միջոցներն ու կարելիութիւնները, պայմանաւ որ, սակայն, ցեցահանումը, ցեցապոկումը եւ ցեցամաքումը ըլլան... ՄԻՎՆԳԱՄԱ՛ՅՆ, որպէսզի տխուր «աւանդական»ը փոխարինուի «աւանդաշէն» լուսապայծառութեամբ:

